

Polska w organizacji ESO, czyli współczesne możliwości obserwacyjne a Kopernik.

ESO - Europejska Organizacja Badań Astronomicznych
na Półkuli Południowej

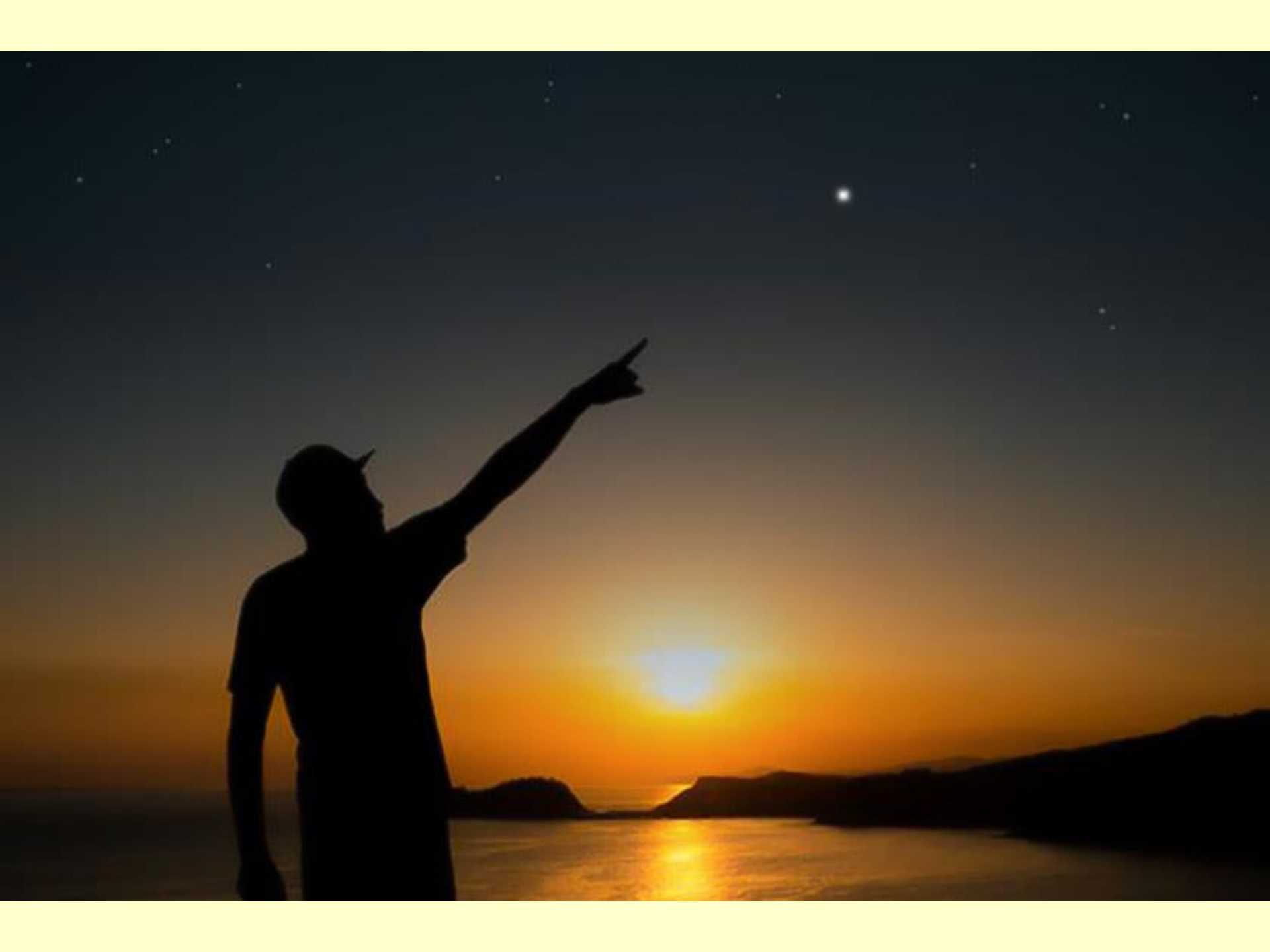
Mikołaj Kopernik – Nicolaus Copernicus

(* 19 luty 1473 Toruń – † maj 1543 Frombork)

Astronom Kopernik czyli rozmowa z Bogiem

Instrumentarium Kopernika

Kwadrant

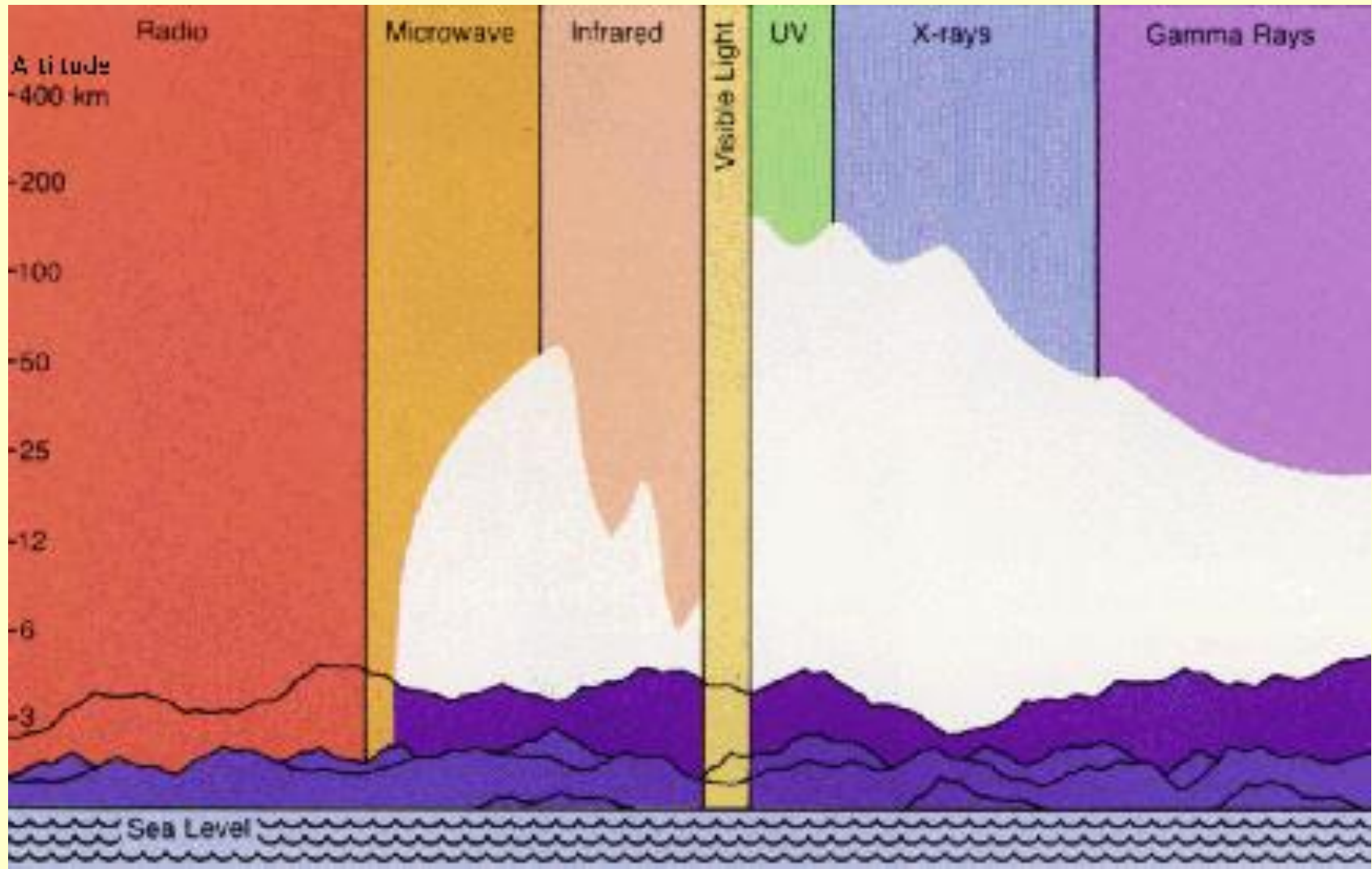

Trójkąt
paralaktyczny

Astrolabium

Przepuszczalność atmosfery ziemskiej dla różnych zakresów promieniowania

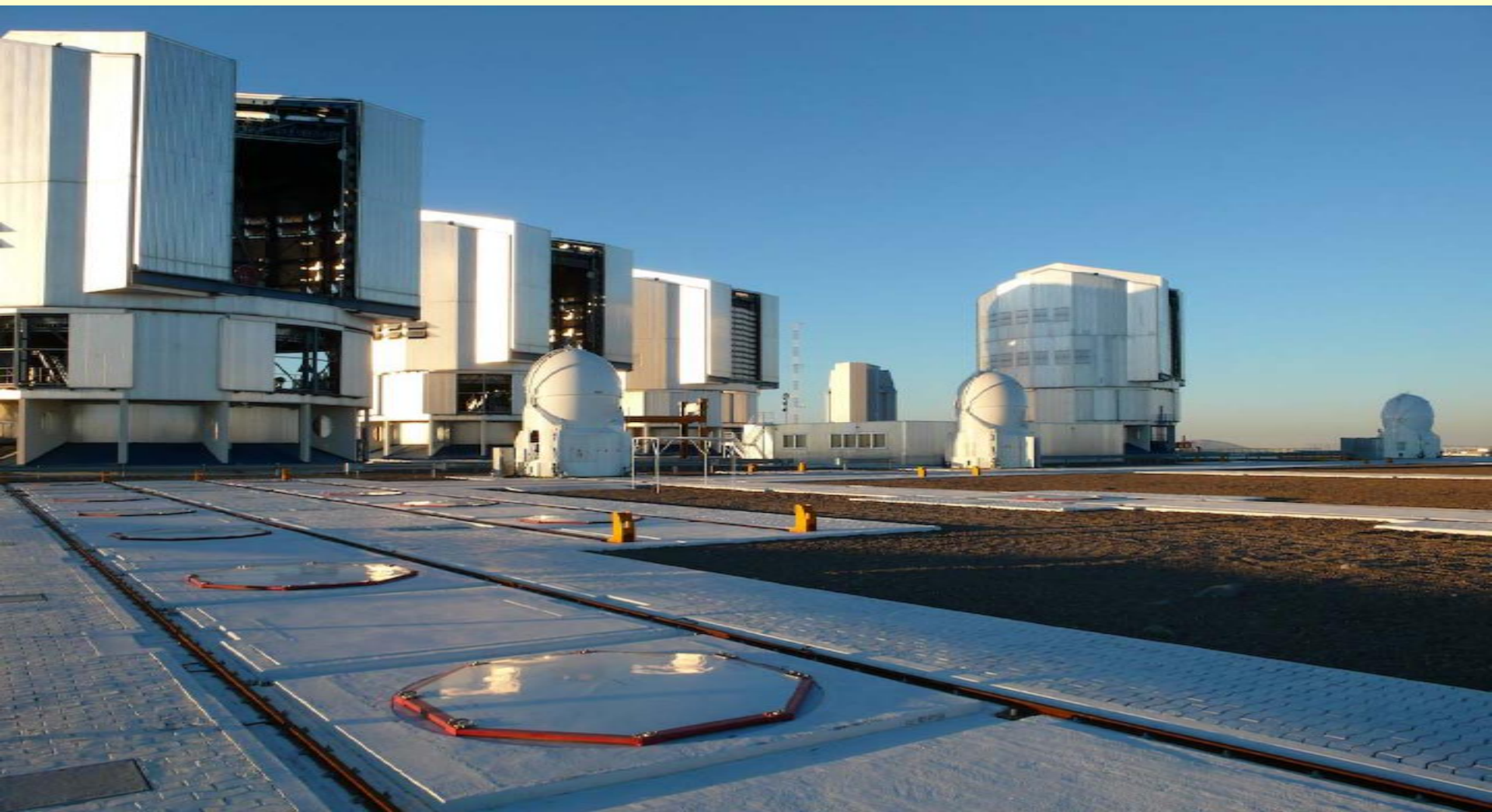

Observatorium La Silla – Paranal

Paranal

Chajnantor – APEX i ALMA

ESO a rozwój nowoczesnych technologii

ESO od wielu lat uczestniczy w rozwój nowoczesnych technik obserwacyjnych:

1. AKTYWNA OPTYKA: jest to technika używana w nowoczesnych teleskopach, a polega na korygowaniu kształtu lustra, w czasie rzeczywistym podczas obserwacji.
2. ADAPTYWNA OPTYKA: korekta ostrości obrazu. Im większe zwierciadło tym więcej gromadzi fotonów, ale nawet w przypadku najlepszych z punktu widzenia astronomii obserwatoriów, w zakresie widzialnym, nie można osiągnąć większej ostrości obrazów niż przy pomocy 20-40 cm teleskopu. Dzieje się tak z powodu ruchów atmosfery-turbulencji atmosferycznych. AO koryguje te ruchy.
3. INTERFEROMETRIA OPTYCZNA: za pomocą kombinacji światła rejestrowanego z dwóch lub więcej teleskopów uzyskuje się bardzo dokładny, rozdzielony obraz, niemożliwy do otrzymanie jednym przyrządem. ESO jest pionierem tej technologii, którą z sukcesem wdrożono w VLTI w Paranal.

AKTYWNA OPTYKA

Teleskopy optyczne poprzez zwierciadło główne zbierają promieniowanie docierające z odległych obiektów we Wszechświecie.

Im jednak większe zwierciadło tym cięższe, tym bardziej odkształca się w trakcie zmiany położenia teleskopu podczas obserwacji.

Wyjście to zwierciadło:

i) cieńsze, ii) nieruchome, iii) panelowe.

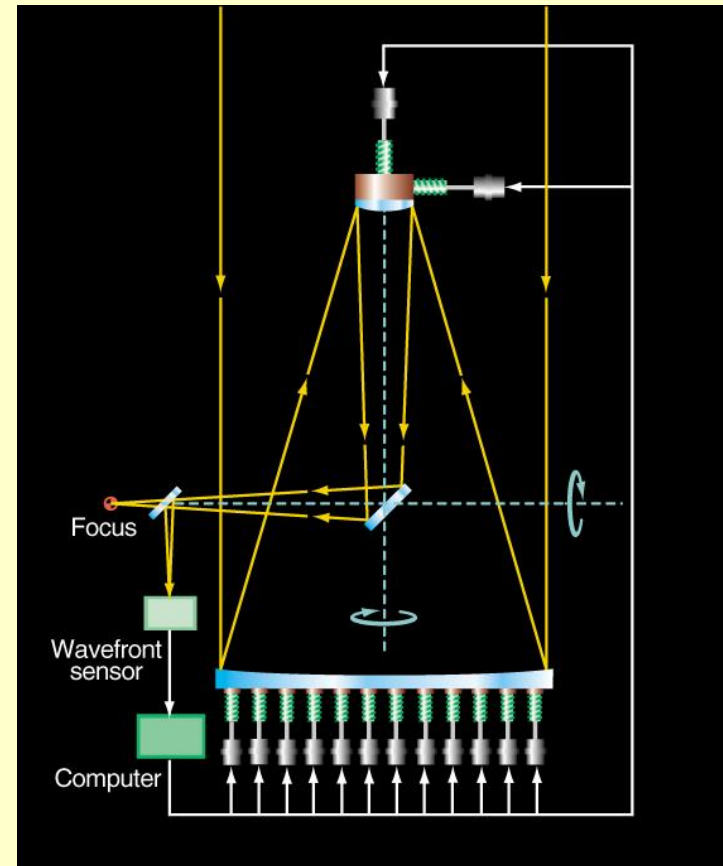

Teleskop	Średnica [m]	Grubość [cm]	śred./gr.	Rok
ESO 3.6	3.6	60	6	1960
ESO NTT	3.6	24	15	1970
ESO VLT	8	17	47	1990
ESO E-ELT	40	5	800	2010

Aktywna Optyka – czyli o co chodzi ?

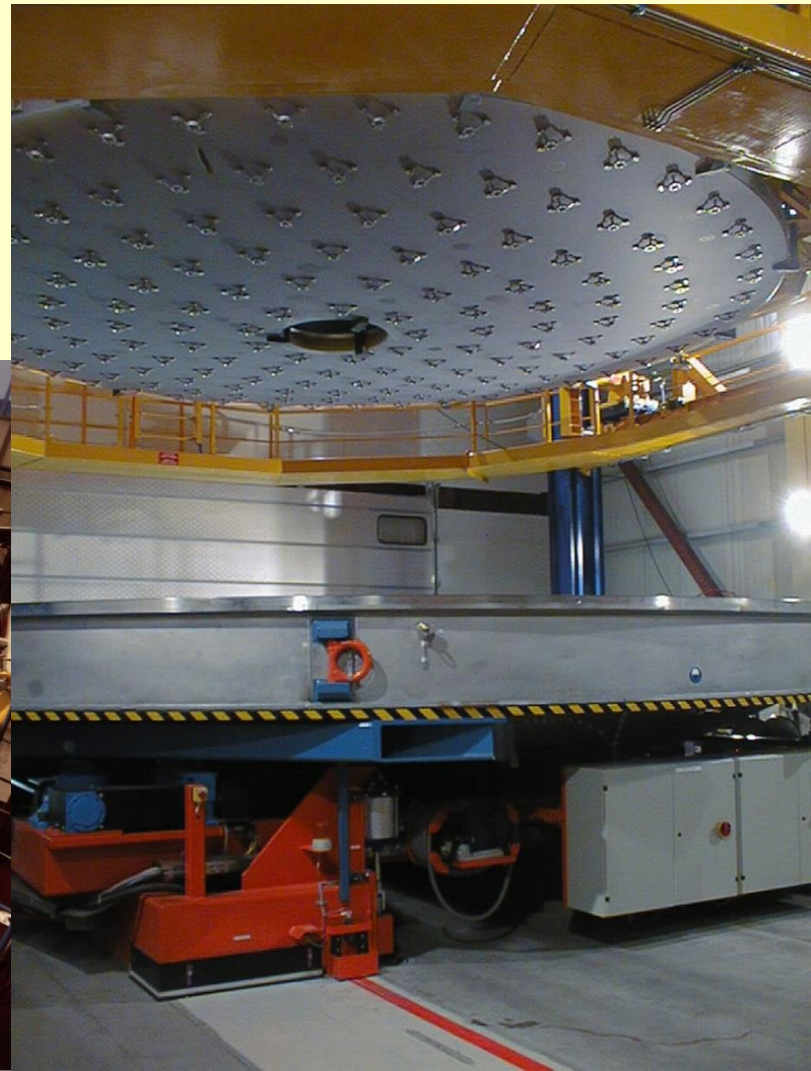
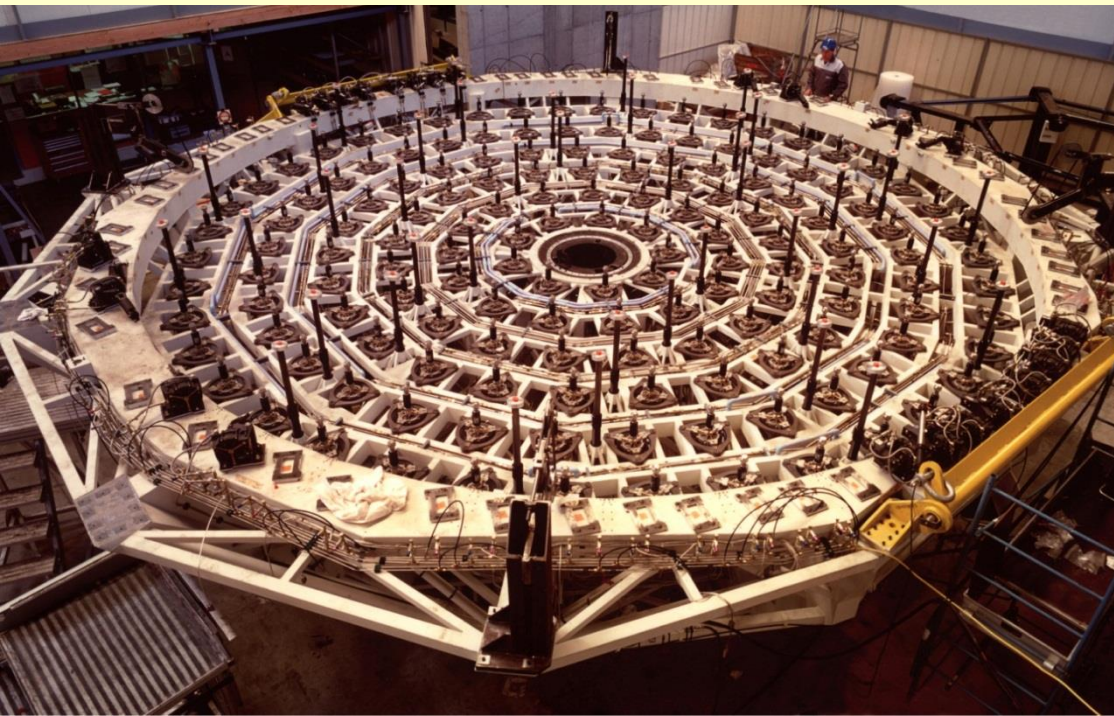
Dwa kroki:

1. Zmierzenie deformacji promieniowania wywołanego przez teleskop: integracja 30 sek. ruchome meniskowe zwierciadło.
2. Korekcja poprzez sztywny ruch lustra oraz poprzez deformacje w wielu punktach.

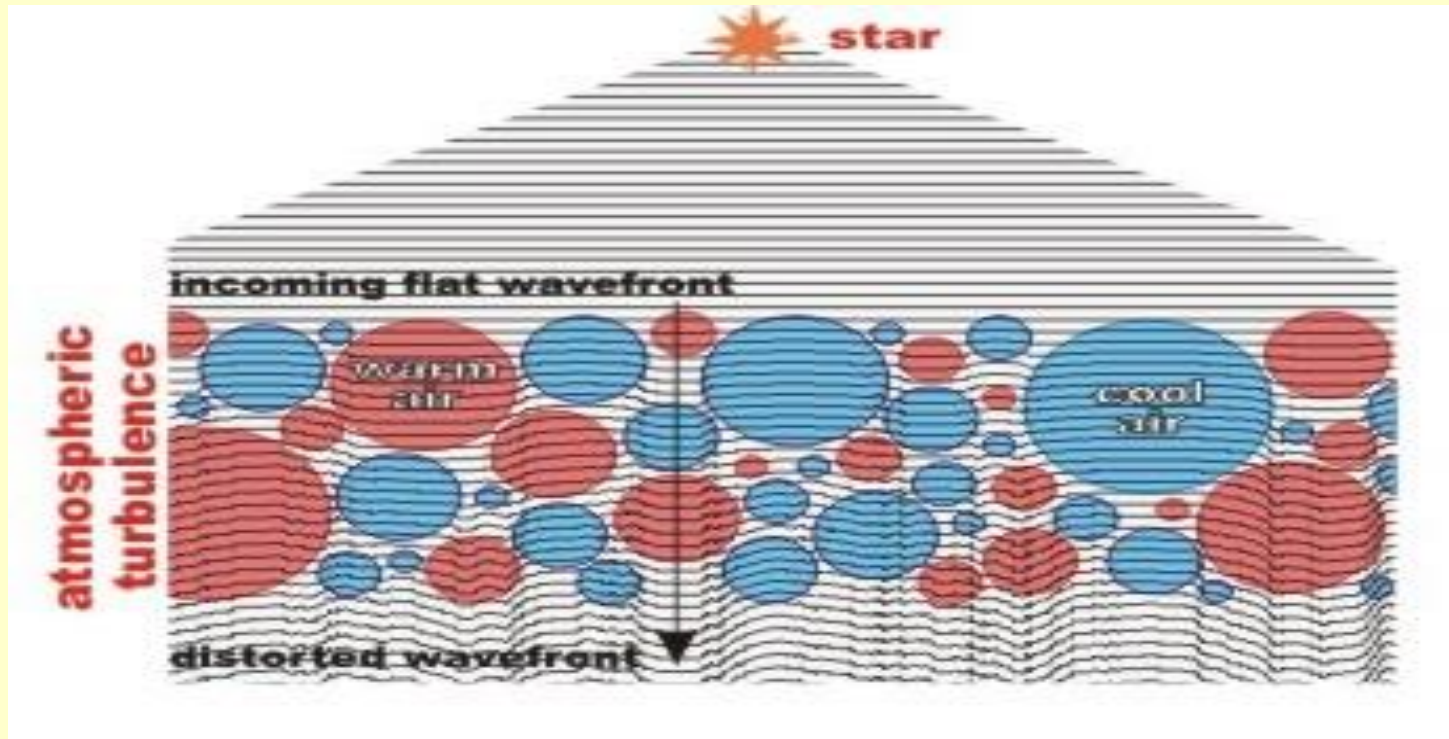

A następnie w 8-m zwierciadłach
teleskopów **Very Large Telescope**
w Paranal

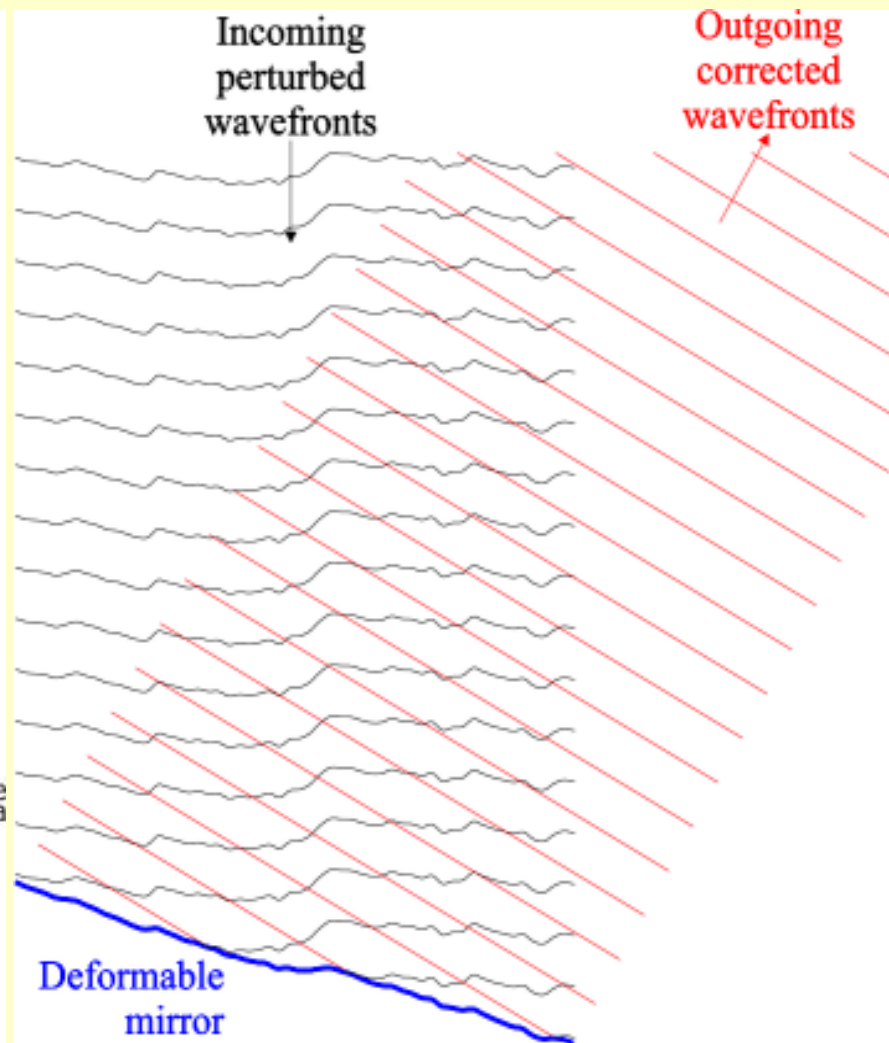
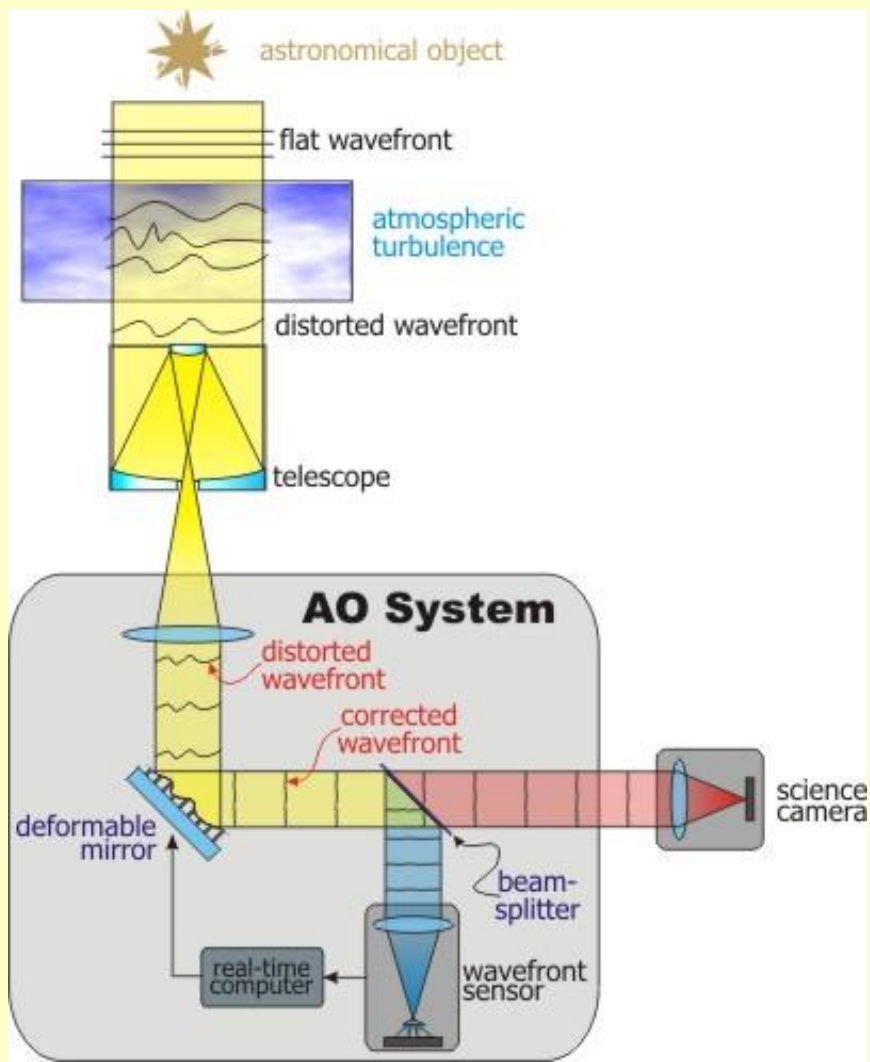

Adaptywna Optyka

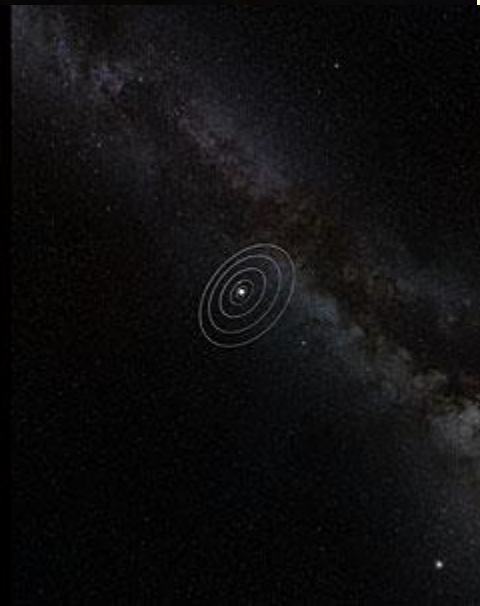
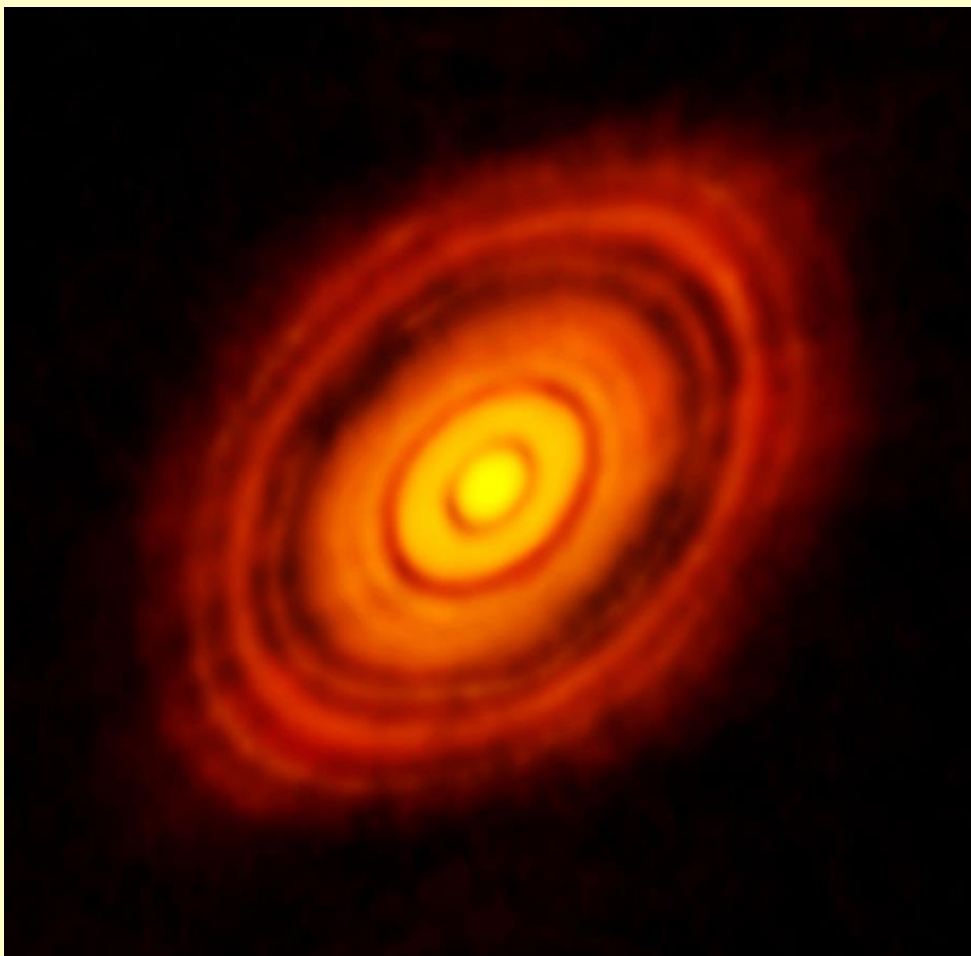
Aktywna optyka w pewnym stopniu eliminuje zniekształcenia obrazu z powodu turbulencji (30 sek. sekwencje uśredniania), ale faktycznie musi się to odbywać w krótszych skalach czasowych.

Schemat działania adaptywnej optyki

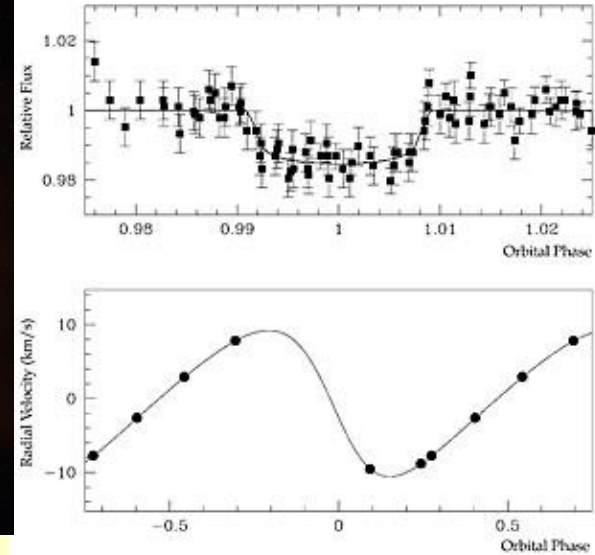
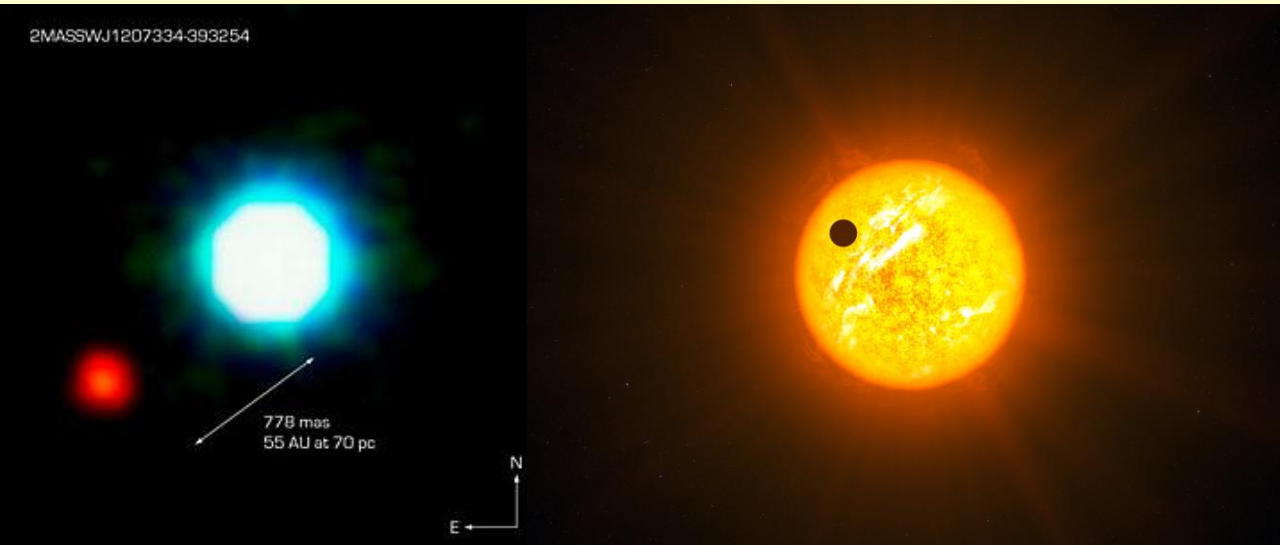

Trzy przykłady wyników:

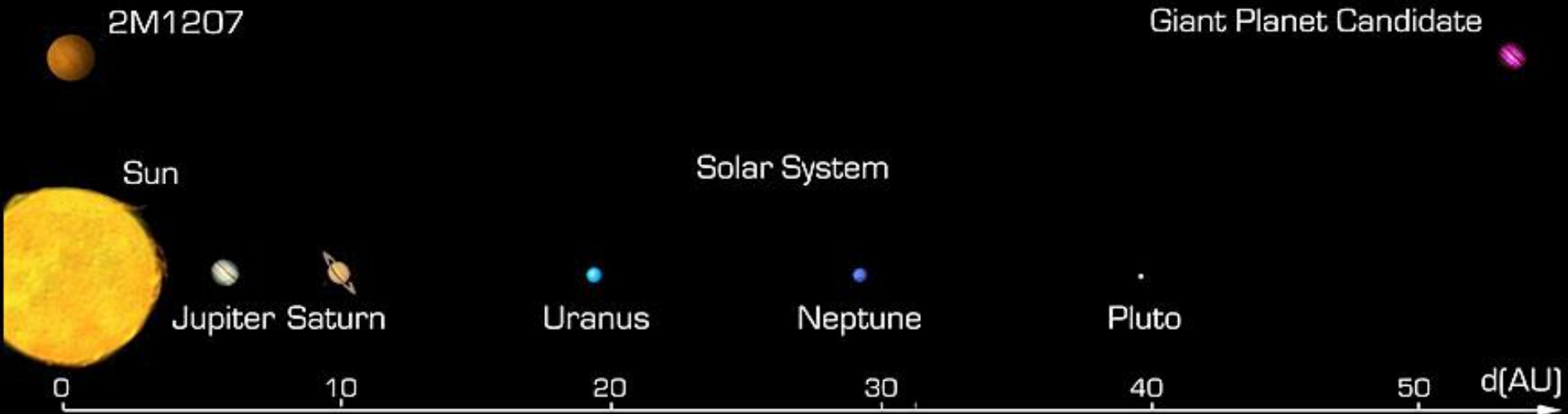
1. Dyski protoplanetarne, obserwacje z ALMA
HL Tau (rozmiary 180 AU, odl. 140 pc)

2. Planety i układy planetarne

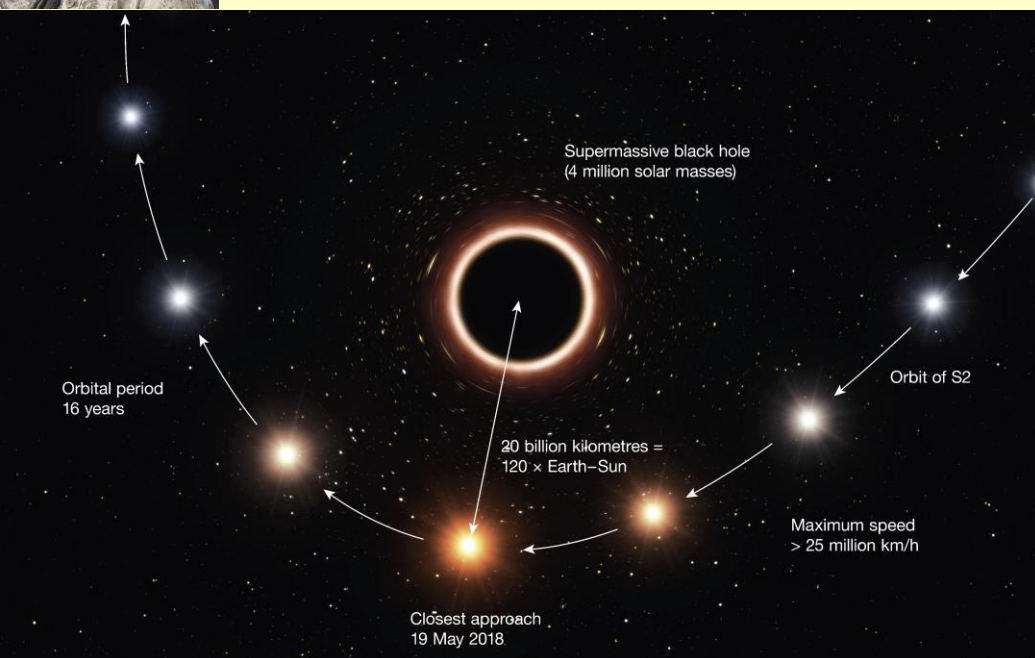

2M1207 Possible Planetary System

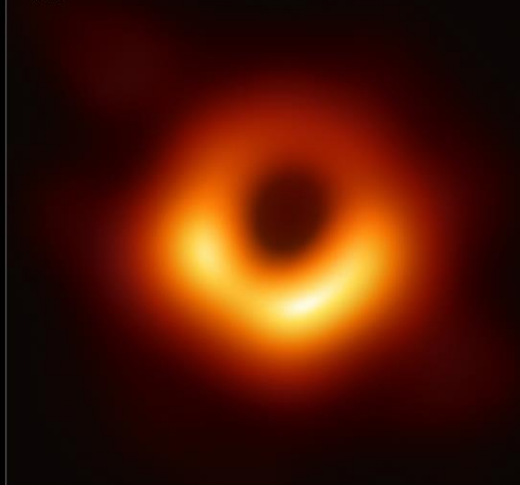
3. Galaktyczne czarne dziury i kwazary

W roku 2020 dwoje astronomów:
Prof. Andrea Ghez i Reinhard
Genzel Otrzymali nagrodę Nobla z
fizyki:

„Za odkrycie supermasywnego
obiektu kompaktowego w centrum
naszej galaktyki”

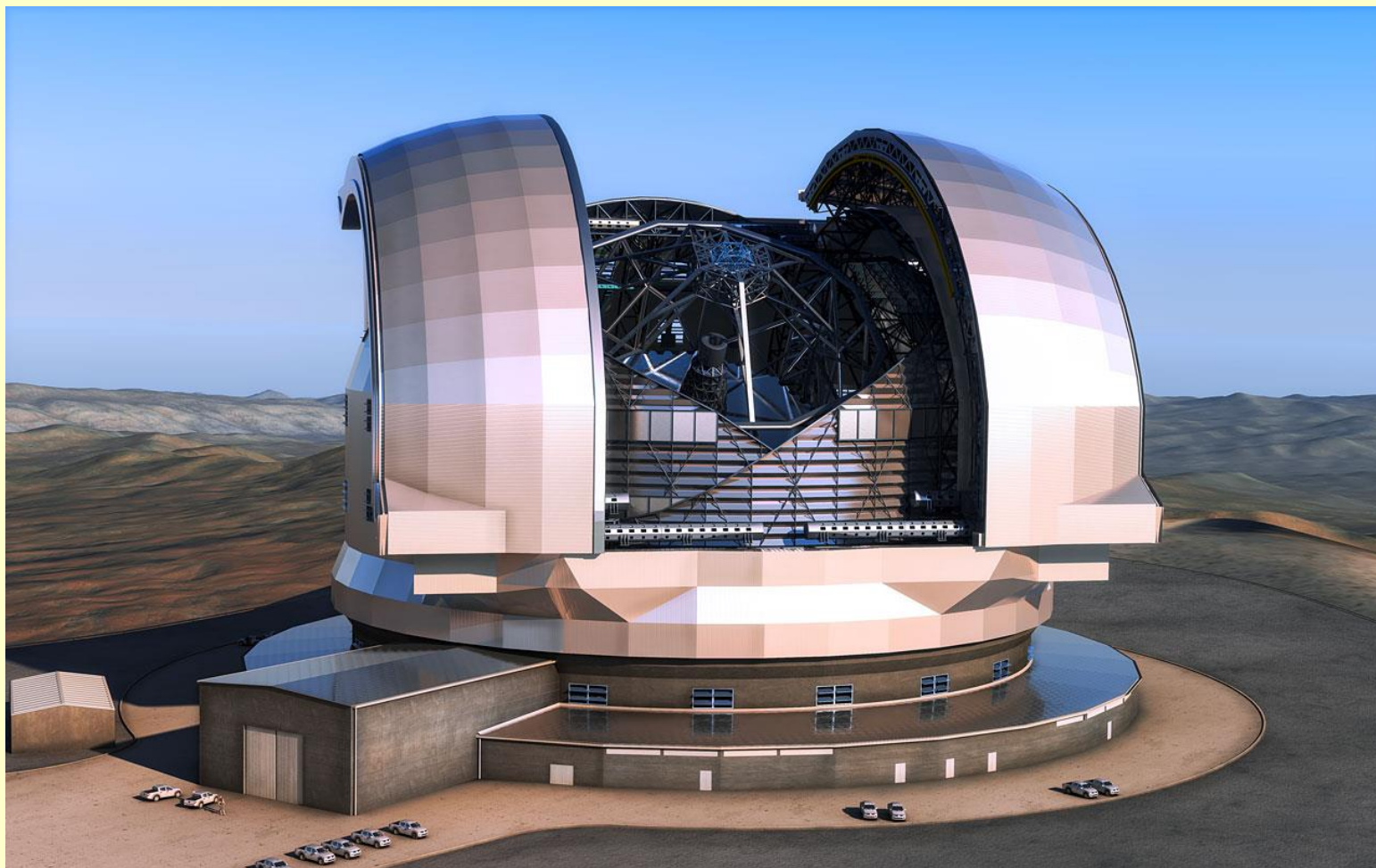
M87*

Sgr A*

ESO – plany, które stają się rzeczywistością

Tak dzisiaj wygląda ELT

<https://elt.eso.org/about/webcams/>

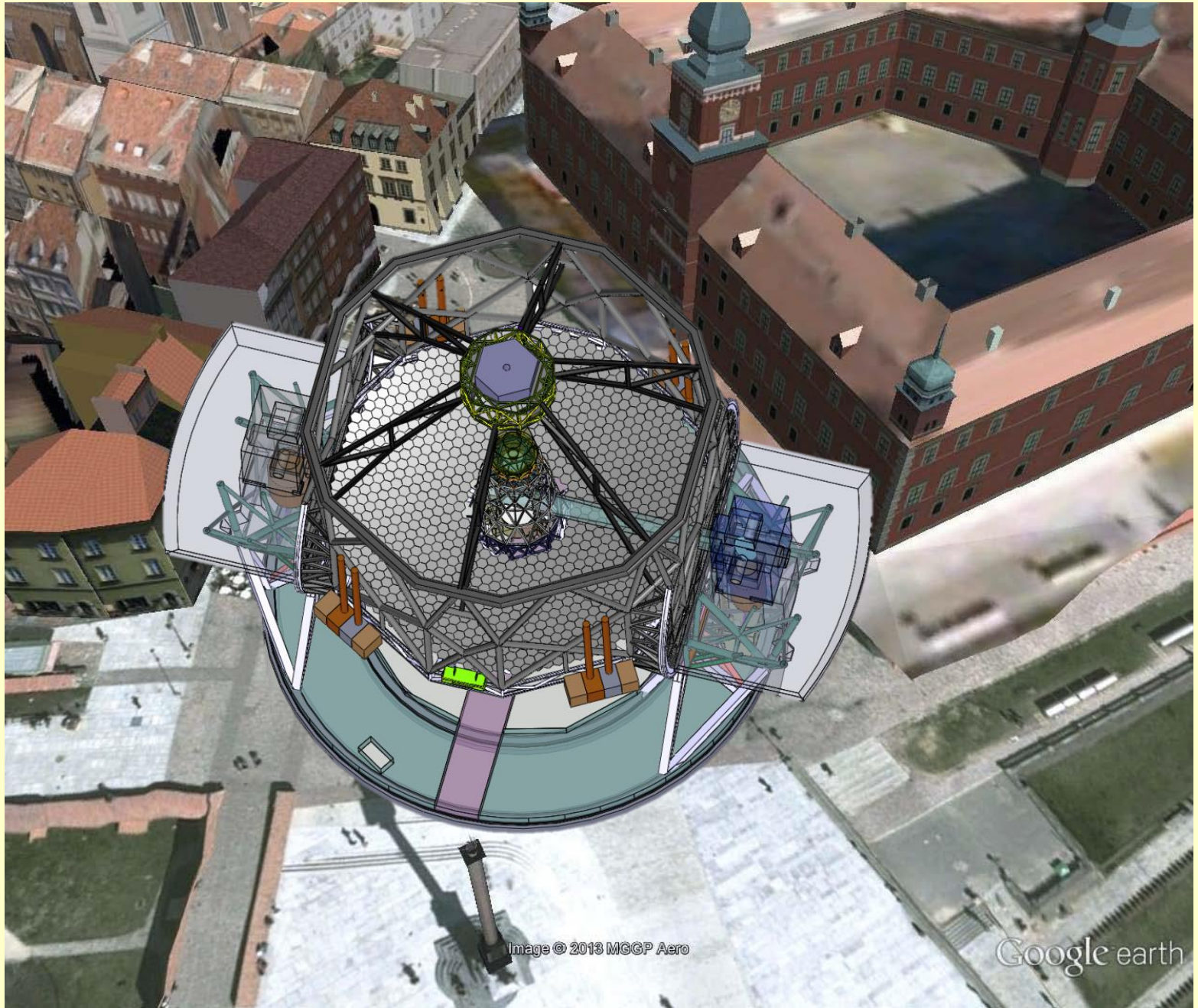
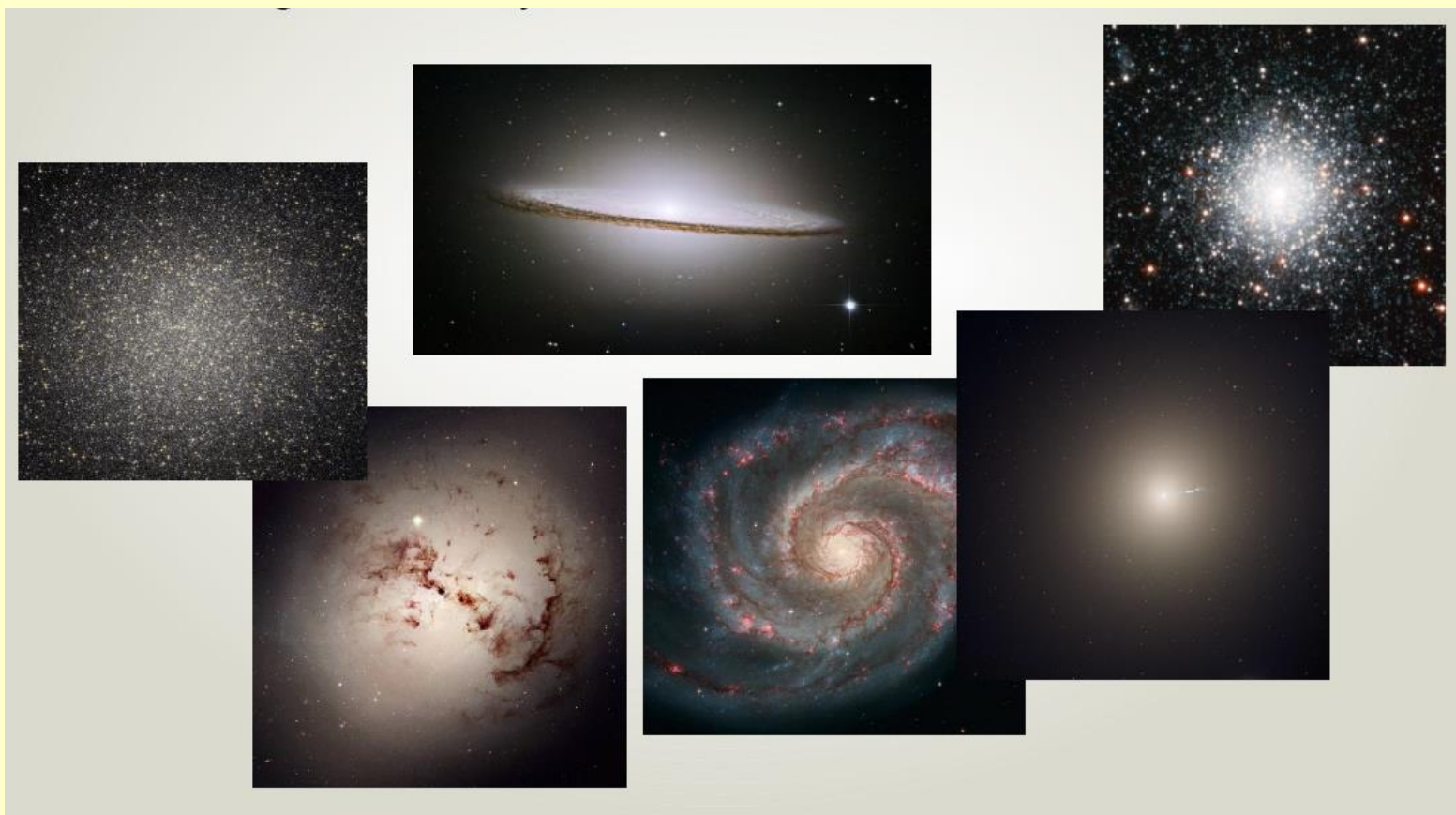

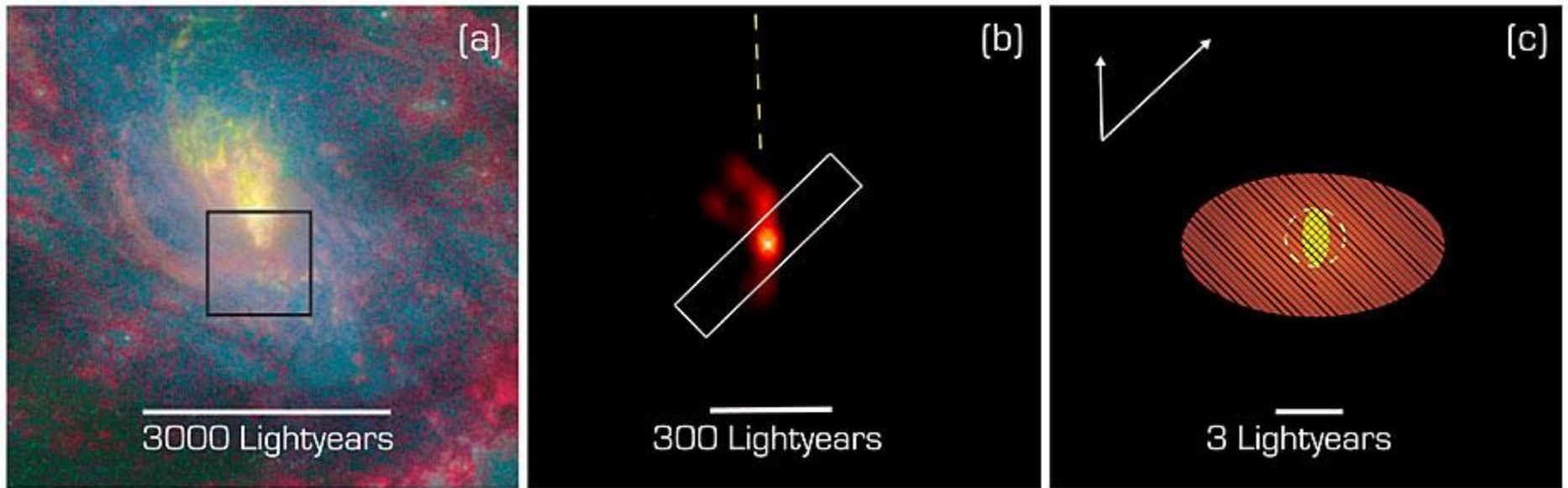
Image © 2013 MGGP Aero

Google earth

Będziemy obserwować pojedyncze gwiazdy
w odległych galaktykach

Sięgnijemy do samego centrum galaktyk i kwazarów

Oraz początków
kiedy galaktyki
zderzały się i
formowały się
gromady galaktyk
we wczesnym
Wszechświecie

Czy to naprawdę jest pustynia?

<http://www.eso.org/public/unitedkingdom/about-eso/>

<http://www.eso.org/public/poland/about-eso/>

